

VERSLA SOCIALINĖS ATSAKOMYBĖS INICIATYVOS ĮGYVENDINIMAS LIETUVOS STATYBŲ SEKTORIAUS ĮMONĖSE: SITUACIJOS ANALIZĖ

Laima OKUNEVIČIŪTĖ NEVERAUSKIENĖ^{1,2}, Inga PAVLOVSKA¹

¹Vinius Gedimino technikos universitetas, Vilnius, Lietuva

²Lietuvos socialinių tyrimų centras, Vilnius, Lietuva

El. paštas: ^{1,2}laima.okuneviciute@dsti.lt; ¹inga.pavlovska@stud.vgtu.lt

Santrauka. Straipsnyje analizuojama įmonės socialinės atsakomybės koncepcija, jos vertinimo metodai, rodikliai ir standartų gairės, atliekama Lietuvos statybų sektoriaus analizė, nagrinėjamos didžiausios šios srities bendrovės, jų galimybės plėtoti verslo socialinės atsakomybės iniciatyvą, atskleidžiamos pagrindinės problemos įgyvendinant socialinės atsakomybės principus. Atlikto tyrimo rezultatai rodo, kad Lietuvos statybų sektoriuje dideles pajamas turinčios ir daugiau nei 15 metų rinkoje konkuruojančios įmonės neišnaudoja galimybės plėtoti pasaulinę verslo socialinės atsakomybės iniciatyvą.

Reikšminiai žodžiai: įmonių socialinė atsakomybė, verslas, statybų sektorius, vertinimas, metodika, standartų gairės.

Įvadas

Temos aktualumas. Šiuolaikinėje visuomenėje įmonei, siekiančiai sėkmingai plėsti savo veiklą, vienas iš pagrindinių uždavinių yra socialinės atsakomybės plėtojimas. Neabejotina, kad ilgalaikė verslo sėkmė priklauso nuo to, kaip įmonė geba integruotis į ją supančią aplinką. Todėl verslo aplinkoje vis dažniau skatinama taikyti ar diegti įmonės socialinės atsakomybės koncepciją, kuri tarsi verslo valdymo priemonės skatintų įmonę veikti skaidriai, tausoti aplinką ir orientuotis į visuomenės gerovę.

Statybų sektorius – viena svarbiausių šalies ūkio šakų, kurioje verslo atstovai nenoriai priima įmonių socialinės atsakomybės koncepciją. Kadangi statybų sektoriaus verslininkai nemato socialinės atsakomybės teikiamos naudos įmonei, jie nelinkę keisti nusistovėjusios verslo valdymo tvarkos ir investuoti į įmonės socialinės atsakomybės koncepcijos diegimą. Be to, Lietuvoje trūksta gerosios verslo praktikos pavyzdžių, ypač statybų sektoriuje. Tačiau tikslinga šią koncepciją skatinti, pavyzdžiui, pradėdant nuo didesnių įmonių, kurios būtų ekonomiškai stiprios, t. y. pelningai dirbančios, teikiančios konkurencingas prekes ir paslaugas besikeičiančiomis globalios ekonomikos sąlygomis, ir kartu įgyvendintų socialiai atsakingą veiklą. Akcentuotina, kad sąžiningai vykdomas ir atsakingas verslas turėtų būti mūsų Lietuvos ekonomikos pagrindas (Simanavičienė *et al.* 2012; Juščius, Griauslytė 2014; Gudienė 2014).

Straipsnio tikslas – įvertinti Lietuvos statybų sektoriaus įmonių galimybes taikyti įmonių socialinę atsakomybę.

Straipsnio tikslui pasiekti formuluojami uždaviniai:

- pristatyti įmonių socialinės atsakomybės koncepciją, jos esmę;
- išnagrinėti įmonės socialinės atsakomybės vertinimo metodus, rodiklius ir standartų gaires;
- atlikti Lietuvos statybų sektoriaus analizę;
- įvertinti Lietuvos statybų sektoriaus įmonių galimybes ĮSA iniciatyvos atžvilgiu.

Įgyvendinant straipsnio tikslą taikyti šie metodai: mokslinės literatūros, pirminių ir antrinių statistinių duomenų analizė. Informacijai apdoroti pritaikyti grupavimo ir grafinio vaizdavimo būdai.

Įmonių socialinės atsakomybės koncepcija

Mokslinėje literatūroje yra daug įvairių apibrėčių apie įmonių socialinę atsakomybę (toliau – ĮSA). Be to, įvairių autorių sąvokų apibrėžtimis dažnai pabrėžiami skirtingi aspektai: santykiai darbovietėje (tiek su darbuotojais, tiek su verslo ir valdžios atstovais), finansinės, aplikosaugos, etinės problemos. Taip pat galima rasti panašių arba viena kitą papildančių ĮSA apibrėžimų. Apibendrinant galima teigti, kad mokslinėje literatūroje šios sąvokos nėra vieninai suprantamos.

Atlikus mokslinės literatūros analizę pastebima, kad užsienio autoriai įmonių socialinę atsakomybę apibūdina kaip gerą įmonių administravimą, etišką ir darnų valdymą ir tam tikrų savanoriškai prisiimtų įsipareigojimų vykdymą, tuo siekiama tinkamai valdyti savo poveikį socialinei sričiai, aplinkai bei ekonomikai ir kartu būti kuo naudingesniu visai plačiajai visuomenei. Taip pat pabrėžiama, kad socialiai atsakingos įmonės turi siekti pelno doriai ir etiškai, atsižvelgiant ne tik į visuomenės poreikius, bet ir į reglamentuotus ekonominius, teisinius ir etinius standartus, kurie taikomi įmonėms tam tikru laiku. Pažymima, kad socialinė įmonių atsakomybė turi būti savanoriška verslo įmonių pareiga, kuri atsižvelgia į visas savo veiklos sritis, suderina savo interesus su akcininkų, darbuotojų, vartotojų, aplinkos, savo bendruomenės ir kitų susijusių asmenų interesais (Clegg, Bailey 2008; Grundey 2008; Desur 2013; Jha, Singh 2016).

Lietuvos mokslininkai (Leitonienė, Šapkauskienė 2012; Korsakienė, Marcinkevičius 2013; Laurinavičius, Reklaitis 2011; Išoraitė 2013) teigia, kad įmonių socialinės atsakomybės pagrindą sudaro darnaus vystymosi principų pritaikymas savo veikloje, t. y. įmonių pasaulėžiūra, politika ir praktika, kuri atvaizduoja tokią įmonių elgseną, kai jos į savo veiklos sritis savanoriškai įterpia aplinkosaugos ir socialinius aspektus, taip pat santykiuose su visais susijusiais visuomenės, verslo ir valdžios atstovais taiko pagarbos žmogui, visuomenei ir aplinkai vertybinius principus. Taip pat socialinė atsakomybė traktuojama kaip atsakas į ekonomikos globalizacijos keliamas visuomenės susvetimėjimo grėsmes arba kaip pareiga, kuri dera su organizacijos vertybių sistema, etiniu vadovų požiūriu, veiklos politika, aprėpia socialiai atsakingą, dorovingą įmonės valdymą, efektyvų išteklių taikymą, pažangias technologijas, aplinkosaugos reikalavimus, organizacijos darbuotojų, vartotojų ir visuomenės interesų paisymą, aukšto standarto taikymo kultūrą ir socialiai atsakingą investavimą.

ĮSA sąvoka nurodo vieną iš svarbiausių aspektų – parodomas įmonės elgesys su vidinėmis ir išorinėmis suinteresuotomis grupėmis (Potašinskaitė, Draugelytė 2013).

Šiuolaikiniame pasaulyje socialinės atsakomybės reikšmė yra gana didelė, nes jos lygis turi įtakos verslo santykiams, šalies išsivystymo lygiui ir visuomenės gyvenimo kokybei. Įmonės, galinčios pademonstruoti savo socialinės atsakomybės įsipareigojimus, įgyja konkurencinį pranašumą, užsitarnaudamos visų suinteresuotų pusių – klientų, investuotojų, vartotojų ir vietinės bendruomenės – pasitikėjimą (Skačkauskienė, Valentinovič 2016).

Atlikti tyrimai rodo, kad ĮSA nauda yra įvairi: padeda gerinti įmonės įvaizdį, pritraukti ir išlaikyti geriausius

darbuotojus, sumažinti energijos ir atliekų kiekį bei joms skiriamas išlaidas, prisideda prie geresnio gyvenimo kokybės gerinimo ir kt. (Šimanskienė, Paužuonienė 2010).

Apibendrinus mokslinės literatūros analizės rezultatus galima teigti, kad ĮSA yra valdymo būdas, kuriuo įmonės pareiga tampa veikti skaidriai, bendradarbiauti su visuomene, atsižvelgiant į jos rūpesčius.

Įmonių socialinės atsakomybės vertinimo metodai

Pabrėžtina, kad šiuo metu nėra aiškios vienos socialinės atsakomybės poveikio organizacijai ir jos interesų grupėms vertinimo metodikos. Akcentuojamas dažniausiai pats socialinės atsakomybės prisiėmimo faktas arba gaunama nauda (Seiliūtė 2013).

2011 m. Lietuvoje buvo diegiama įmonių socialinės atsakomybės pažangos šalies lygmeniu vertinimo metodika, kuri parengta remiantis tarptautinių ekspertų siūlymais (rengėjai – ACONA Ltd. ir *Daxam Sustainability Services*). Remiantis šia metodika išskiriamos 6 įmonės pažangos šalies mastu vertinimo rodiklių kategorijos, apimančios pagrindines ĮSA sritis. Kiekvienai vertinimo kategorijai yra priskirti rodikliai (1 lentelė).

Apibendrinant galima teigti, kad socialinei atsakomybei vertinti sukurta daug tyrimo metodų. Deja, dėl skirtingų kultūrinių, teisinių ir ekonominių aspektų bendros vertinimo sistemos nėra iki šiol, todėl priklausomai nuo nagrinėjamos aplinkos pasirenkamas geriausias metodas situacijai vertinti (Skačkauskienė, Valentinovič 2016).

Kad galėtume įvertinti socialinės atsakomybės galimybes Lietuvos statybų sektoriaus įmonėse, išskirsime šiam sektoriui tinkamiausius socialinės atsakomybės vertinimo sričių rodiklius, kuriuos tarpusavyje derinant galima kompleksiskai įvertinti šio sektoriaus įmonių socialinės atsakomybės galimybes (2 lentelė).

Pirmas rodiklis, kuris nurodo aktyvių Pasaulinio susitarimo tinklo narių procentinę dalį, Lietuvoje yra reikšmingas, nes parodo savanoriško dalyvavimo ĮSA tarptautiniuose tinkluose lygį ir plėtrą. Pasaulinio susitarimo tinklas yra stiprus ĮSA vystymo iniciatorius, stebintis ir skatinantis Pasaulinio susitarimo dalyvių socialiai atsakingą veiklą per pažangos ataskaitas. Šį susitarimą remia jame dalyvaujančių įmonių aukščiausioji vadovybė, jis yra strateginis pagrindas dalyviams daryti pažangą tvarumo ir įmonių pilietiškumo srityse.

Daugelis ĮSA specialistų rekomenduoja, kad pirmasis žingsnis, kurį turėtų žengti įmonės, siekiančios laikytis ĮSA, tai įstoti į kurią nors vieną ar kelias tam skirtas Jungtinių Tautų Organizacijos, įskaitant ir Jungtinių Tautų Pasaulinį susitarimą (*United Nations Global Compact*) arba Globalią atsiskaitymo iniciatyvą (Global Reporting Initiative).

1 lentelė. Įmonių socialinės atsakomybės pažangos vertinimo rodikliai (Dubee, Rugiero 2008; Graaf, Toennesen 2010; Skačkauskienė, Valentinovič 2016; Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos... 2017)
 Table 1. Definitions of social responsibility (Dubee, Rugiero 2008; Graaf, Toennesen 2010; Skačkauskienė, Valentinovič 2016; Republic of Lithuania Ministry... 2017)

Eil. Nr.	Vertinimo kategorija	Rodikliai
1.	Valdymas ir politika	Paskelbta darnaus vystymosi arba ĮSA nacionalinė strategija
		Įvardytas vyriausybės skyrius ar kitos vyriausybinių įstaigų, vadovaujanti ĮSA reikalams
		Žaliesiems pirkimams tenkanti visų viešųjų pirkimų procentinė dalis
2.	Suinteresuotų šalių dalyvavimas ir keitimasis informacija	Aktyvių Pasaulinio susitarimo (<i>Global Compact</i>) tinklo narių procentinė dalis
		Pirmaujančių pagal apyvartą 100 įmonių, kurios yra aktyvios Pasaulinio susitarimo narės, procentinė dalis
		Sektorinę su ĮSA susijusią veiklą vykdančių ir (arba) priemones įgyvendinusių verslo asociacijų procentinė dalis
		Reguliaris struktūrizuotas ĮSA / DV ataskaitas teikiančių vietinių įmonių procentinė dalis (iš 100 didžiausių pagal apyvartą)
		Paraiškų nacionaliniam atsakingo verslo apdovanojimui gauti skaičius per metus
3.	Pilietinė visuomenė	Aukštojo mokslo institucijų, siūlančių specialias ĮSA / darnaus vystymosi ir (arba) verslo etikos programas, procentinė dalis
		ĮSA sąvokos paminėjimų žiniasklaidoje skaičius per metus
4.	Aplinka	Aplinkos vadybos sistemas ir standartus (ISO 14001, EMAS) sertifikavusių / registravusių įmonių skaičius
		Išmetamų ŠESD kiekis ir atsinaujinančiosios energijos vartojimas
		Bendros aplinkosaugos išlaidos, ekologinio pėdsako įvertinimas
5.	Darbo santykių klausimai	Darbo santykių vadybos sistemas (SA8000, OHSAS 18001) sertifikavusių įmonių skaičius
		Darbuotojų, priklausančių profsąjungai, dalis
		Lyčių lygybė versle ir valdymo srityje
		Mirtimi pasibaigusiu nelaimingų atsitikimų / 100 000 darbuotojų
6.	Skaidrumas ir verslo aplinka	Korupcijos lygis (nurodytas „Transparency International“)
		SAI (socialiai atsakingo investavimo) veikla

2 lentelė. Rodiklių rinkinys socialinei atsakomybei vertinti (sudaryta sutorių remiantis Dubee, Rugiero 2008; Graaf, Toennesen 2010; Skačkauskienė, Valentinovič 2016; Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ... 2017)
 Table 2. The set of indicators for assessment of social responsibility (compiled by authors based on Dubee, Rugiero 2008; Graaf, Toennesen 2010; Skačkauskienė, Valentinovič 2016; Republic of Lithuania Ministry... 2017)

Kiekybiniai rodikliai:	
1.	Aktyvių Pasaulinio susitarimo (<i>Global Compact</i>) tinklo narių dalis
2.	Aplinkos vadybos sistema ir standartai (ISO 14001, EMAS) sertifikavusių / registravusių įmonių
3.	Darbo santykių vadybos sistemą (SA8000, OHSAS 18001) sertifikavusių įmonių skaičius
Kokybinis rodiklis:	
4.	Paskelbta darnaus vystymosi strategija

2016 m. Jungtinių Tautų pasaulinio susitarimo tinklui priklausė 32 aktyvūs Lietuvos įmonių nariai. Iš jų 19 proc. yra švietimo veikla užsiimančios organizacijos, 16 proc. – energetikos ir vandenų veikla, 25 proc. (t. y. po 12,5 proc. kiekviena) užima įmonės, užsiimančios konsultacinėmis paslaugomis, finansais ir draudimo veikla. Farmacijos veiklai atitenka 9 proc. įmonių, prekybos, pramonės, telekomunikacijų veikloms – 19 proc. (t. y. po 6,33 proc. kiekvienai). Akcentuotina, kad statybų sektoriaus įmonių tarp šių narių nėra, yra dvi pramonės įmonės, kurios teikia savo gaminius

statyboms ir juos montuoja, tačiau jos priskiriamos ne statybos sektoriui. Likusioms veikloms (žiniasklaidai, transportui, IT sritis – po 4 proc.) iš viso atitenka 12 proc.

Taigi, atlikta analizė rodo, jog pasaulinė verslo socialinės atsakomybės iniciatyva labiausiai taikoma švietimo srityje bei energetikos, vandenų srityse, taip pat dar finansų, draudimo, konsultacijų paslaugų pobūdžio sferose. Į šias veiklas dažniausiai įtraukiamos stambios įmonės. Pastebėta, kad Lietuvos statybų sektoriaus verslininkai nėra suinteresuoti savanoriškai dalyvauti ĮSA tarptautiniuose tinkluose.

Remiantis *United Nations Global Compact* 2016 m. duomenimis, galima teigti, kad pasaulyje iš 12 189 Pasaulinio susitarimo narių, statybų ir statybinių medžiagų sektoriui priklauso tik 5,7 % (691) įmonių. Tai tik dar kartą pabrėžia, kad statybų sektoriaus įmonės vangiai stoja į Pasaulinio susitarimo dalyvių gretas.

Antras rodiklis – aplinkos apsaugos vadybos sistema (AVS) yra pasaulinė priemonė, potencialiai tinkama bet kokio tipo ar dydžio organizacijai, kuri siekia tobulinti aplinkosaugos valdymo mechanizmą ir pagerinti veiksmingumą. Šiai sistemai priklauso du pagrindiniai standartai, atitinkantys tam tikrus reikalavimus. ISO 14001, kurio tikslas – padaryti tvarką įmonės aplinkosaugos srityje, ir EMAS, kurio tikslas – skatinti nuolat didinti organizacijų aplinkosauginį veiksmingumą.

ISO 14001 – tarptautinis standartas, pripažįstamas pasauliniu mastu, kuris turi aiškiai nustatytus sertifikavimo kriterijus ir atlieka nepriklausomą standartizuotą auditą. Šis standartas skirtas įmonei, kuri siekia įgyvendinti, palaikyti ir tobulinti aplinkosaugos vadybos sistemą; užtikrinti, kad ji atitiktų pačių suformuotą aplinkosaugos politiką, pasiryžti įvykdyti reikalavimus ir viešai demonstruoti atitiktį; užtikrinti atitiktį aplinkosaugos įstatymams ir teisinėms normoms; siekti, kad aplinkosaugos vadybos sistemą sertifikuotų išorinė organizacija.

EMAS yra reglamentuojama Europos Bendrijos. Ši sistema skirta visoms įmonėms, veikiančioms Europos Sąjungoje ar Europos ekonominėje erdvėje (Islandijoje, Lichtenšteine, Norvegijoje), kurios pageidauja įvertinti, valdyti ir pagerinti savo aplinkosaugos programą. Esminis skirtumas tarp ISO 14001 ir EMAS yra tas, kad EMAS modelio reikalavimu yra privalomas įmonės vadovybės aplinkosaugos deklaracijos patvirtinimas. Ši deklaracija yra įmonės ataskaita apie pramonės objekto aplinkosauginę būklę – reikšmingų aplinkosaugos problemų įvertinimas, duomenys apie taršos emisiją, atliekų susidarymą, žaliavų, energijos ir vandens suvartojimą, triukšmo lygį ir kt. (Franchetti 2011; Testa *et al.* 2014; Ruževičius 2015). Taigi šie standartai padeda spręsti šalies aplinkosaugos problemas ir vystyti ekologinės pusiausvyros išsaugojimą, kuo šios gairės ir yra reikšmingos siekiant vykdyti socialiai atsakingą verslą.

Trečias rodiklis – darbo santykių vadybos sistema (SA8000, OHSAS 18001). Socialinės atskaitomybės SA8000 standartas – sertifikuotinas standartas, nesunkiai įgyvendinamas, jei laikomasi nacionalinių ir tarptautinių teisės aktų. Standarte pateikiami reikalavimai etiškos darbdavystės praktikai, remiantis Tarptautinėmis darbo organizacijos konvencijomis, Pasauline žmogaus teisių deklaracija, JT konvencijomis ir tarptautiniais susitarimais.

Įmonės, įdiegusios SA 8000 vadybos sistemas, ne tik gerina savo įvaizdį visuomenėje, bet turi įtakos ir darbuotojų lojalumui bei motyvacijai, o tai savo ruožtu lemia aukštesnę darbo kokybę, teigiamus pokyčius organizacijose ir veiksmingesnį valdymą (Šimanskienė, Paužuonienė 2010).

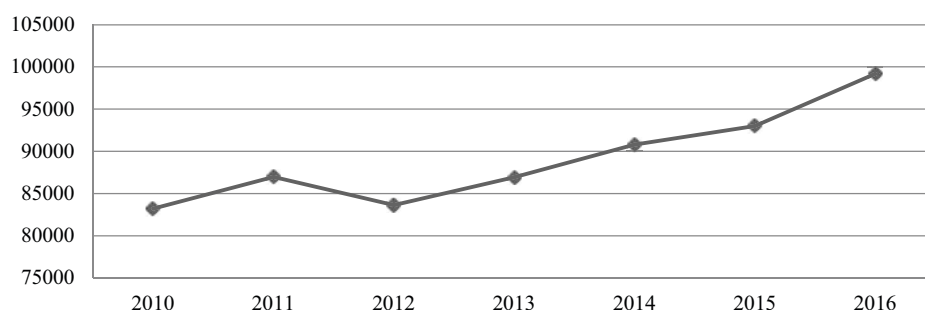
OHSAS 18001 (*Occupational Health and Safety Management Systems*) – tai tarptautinis standartas, keliantis reikalavimus darbuotojų saugos ir sveikatos vadybos sistemoms. Šis standartas gali būti vertinamas kaip priemonė, kuri prisideda prie rizikos valdymo įmoneje, apibrėžia keliamus reikalavimus darbuotojų saugos ir sveikatos valdymo sistemoje, leidžia įmonei sukurti ir įgyvendinti saugos politiką, nustatyti tikslus ir procesus, imtis veiksmų, būtinų siekiant pagerinti sistemos veikimą (efektyvumą) ir parodyti, kad jos atitinka standarto reikalavimus bei teisinius įsipareigojimus. Standartas padeda organizacijoms kontroliuoti grėsmes atliekant įprastus darbų procesus bei išvengti krizinių situacijų (Fernandez-Muniz *et al.* 2012). Taigi, kiekvienos įmonės veikloje patiriama rizika turi būti įvertinama, valdoma ir mažinama parinktomis darbo saugos priemonėmis.

Ketvirtas rodiklis – paskelbtos darnaus vystymosi strategijos buvimas. XXI a. vartotojai yra labiau išprusę ir, prieš investuodami ar vartodami prekes, domisi organizacijų veiklos socialinėmis pasekmėmis. Todėl verslo socialinės atsakomybės atskaitomybė tampa neatsiejama verslo strategijos dalimi (Juščius, Griauslytė 2014).

2010 m. buvo sudarytas nacionalinis įmonių socialinės atsakomybės plėtros priežiūros komitetas, kuris turėjo užtikrinti įmonių socialinės atsakomybės plėtrą ir efektyvų institucijų bendradarbiavimą. Taip pat buvo įgyvendinta nacionalinio atsakingo verslo apdovanojimų iniciatyva. Šiuo metu atsakingo verslo, įmonių socialinės atsakomybės klausimai yra įtraukti į Vyriausybės programą, kurioje pabrėžiama, kad atsakingas verslas, įmonių socialinė atsakomybė – tai esminė darnios plėtros sąlyga. Socialinės atsakomybės įgyvendinimą turi užtikrinti sklandžiai ir efektyviai veikianti teisėsaugos sistema, užkertanti kelią korupcijai ir su ja susijusiems padariniams. Tokiu būdu ĮSA patvirtinama kaip Lietuvos strateginė vertybė (Skačkauskienė, Valentinovič 2016).

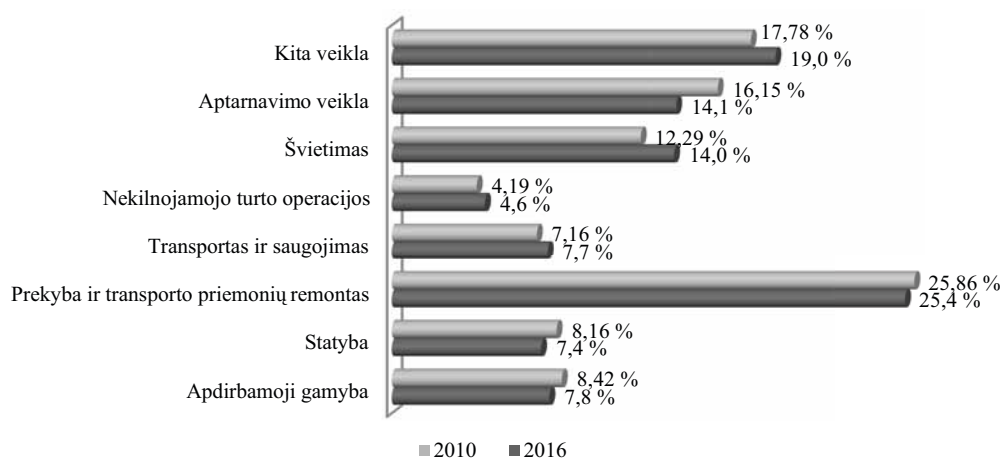
Bendroji statybos sektoriaus analizė Lietuvoje

Lietuvos statistikos departamento 2016 m. sausio 1 d. duomenimis, Lietuvoje veikė 99 200 ūkio subjektų, jie sudarė 44 proc. visų juridinių asmenų registre įregistruotų ūkio subjektų (1 pav.). Palyginti su 2015 m. sausio 1 d. duomenimis, veikiančių ūkio subjektų padaugėjo 6,6 proc., o nuo 2010 iki 2016 m. – 19 proc.

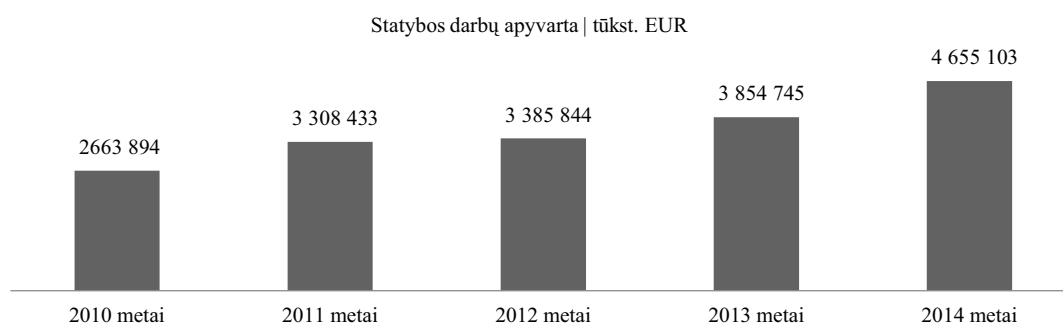
1 pav. Veikiančios ūkio subjektai, vnt. (sudaryta remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis)

Fig. 1. Economic entities in operation, units (compiled by authors based on the data of Statistics Lithuania)

2 pav. Veikiančios ūkio subjektai pagal ekonomines veiklas, % (sudaryta remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis)

Fig. 2. Economic entities in operation by economic activity, % (compiled by authors based on the data of Statistics Lithuania)

3 pav. Statybos darbų apyvarta, tūkst. EUR (sudaryta remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis)

Fig. 3. Turnover of construction activities, EUR thousand (compiled by authors based on the data of Statistics Lithuania)

Veikiančių įmonių skaičius nuo 2010 iki 2016 metų sparčiai augo. Tokia tendencija byloja apie tai, kad šalies ekonomika po truputį atsigauna ir vis daugiau žmonių nebijo rizikuoti ir imtis nuosavo verslo, kad statyba dėl savo plataus profilio bei sąsajų su kitomis sritimis yra ekonomiškai reikšmingas sektorius.

Kartu pažymėtina, kad Lietuvoje daugiausia yra prekybos ir remonto veikiančių įmonių. Analizuojamu laikotarpiu daugėjo veikiančių įmonių transporto, švietimo, nekilnojamojo turto srityse. Aptariamoju laikotarpiu gamyboje, statyboje ir aptarnavimo srityse matomas įmonių skaičiaus mažėjimas (2 pav.).

Nepaisant to, kad 2010–2016 m. statybos srityje įmonių mažėjo, statistinių duomenų analizė rodo, kad statybos darbų apyvarta kasmet didėja (3 pav.).

Lietuvos statybų sektoriaus indėlių į šalies ekonomiką parodo visos Lietuvos sukurtas BVP, kuris yra apie 7,5 %. Lietuvoje veikiančių statybos įmonių yra 7309, kurios sukuria didelį darbo vietų skaičių, t. y. sudaro apie 9 % visų Lietuvos dirbančiųjų. Be to, su viena statybų sektoriaus darbo vieta yra susijusios dar 3–4 kitų sektorių darbo vietos. Taip pat yra svarbūs ir viešieji pirkimai, nes Lietuvoje 2014 m. įvykusių viešųjų pirkimų vertė siekė 5,2 mlrd. Eur, iš kurių 25 % išleista viešiesiems pirkimams statybos sektoriuje (1,3 mlrd. Eur), o statybos darbų Lietuvoje atlikta už 2,5 mlrd. Eur. Viešuosius pirkimus galima būtų išskirti tuo, kad į juos įeina žalieji viešieji pirkimai, kurie prisideda prie šalies gerovės. 2015 m. bendra vykdytų žaliųjų pirkimų vertė siekė 14,70 %, tai nėra didžiausia šių pirkimų procentinė dalis, lyginant su ankstesniais metais. Tokia situacija sponuoja, kad nepakankamas dėmesys šalyje skiriamas aplinkosaugos reikalavimams.

Lietuvos statybų sektoriaus bendrovių vertinimas

Šiuolaikinėmis sudėtingo ir konkurencingo verslo sąlygomis labai svarbu turėti kuo daugiau išsamios informacijos apie įmonės būklę, kad būtų galima numatyti dabartinę įmonės vietą rinkoje ir jos konkurencines galimybes ateityje (Janovič 2012).

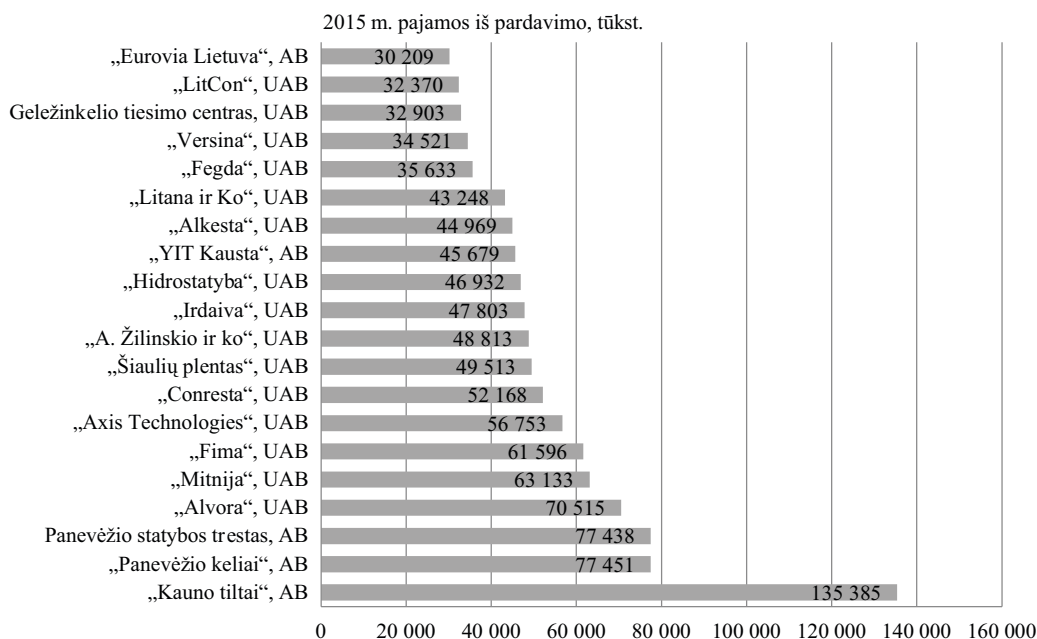
Pagrindinis kiekvienos įmonės tikslas – gauti pelną. Pelnas susijęs su visais įmonės veiklos rodikliais: pajamomis, sąnaudomis, turtu, kapitalu, išipareigojimais ir kt. Pajamos iš pardavimo rodo įmonės gebėjimą uždirbti pelno iš pagrindinės veiklos (Špicas 2013). Matome, kad nagrinėjamos statybos įmonės dirba veiksmingai ir turi nemažai perspektyvų ir įvairių galimybių (4 pav.).

Akivaizdu, kad didžiausios (pagal pajamas iš pardavimo) statybų sektoriaus bendrovės Lietuvoje ir toliau bus vadinamos Lietuvos statybų sektoriaus lyderiais (4 pav.).

Veiklos trukmė parodo, kiek metų įmonė gyvuoja rinkoje. Visos analizuojamos įmonės yra senbuvės, jauniausia įmonė yra UAB „Irdaiva“, kuri rinkoje konkuruoja 12 metų, o seniausia – UAB „A. Žilinskio ir Ko“ – rinkoje veikianti jau 27 metus. Įmonių amžiaus vidurkis sudaro apie 22 metus, o mediana – 24 metus (5 pav.).

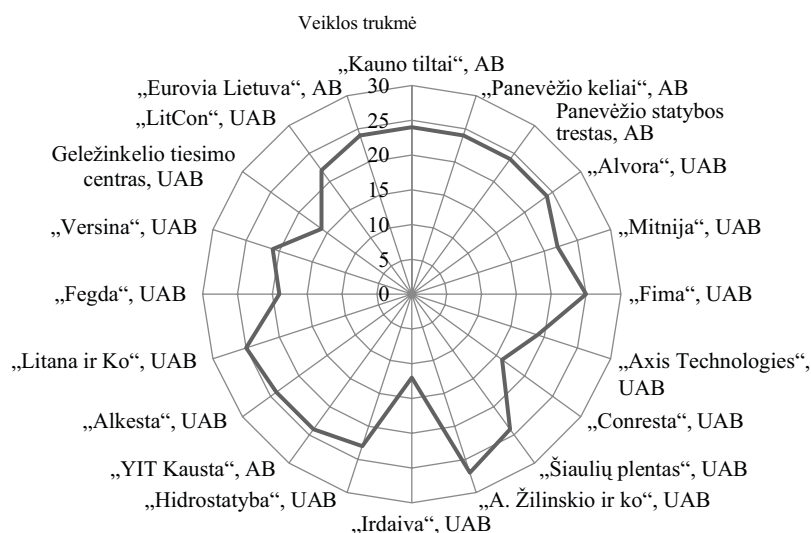
Darbuotojų skaičius atspindi įmonės dydį, t. y. valdymo personalo skaičių, kurio reikia įmonės uždaviniams spręsti. Beveik visos įmonės turi per šimtą darbuotojų, o pusė įmonių – net daugiau nei trijų šimtų darbuotojų. Tai parodo, kad nagrinėjamos įmonės pagal dydį yra vidutinės arba didelės (6 pav.).

Beveik visos šios didelės bendrovės turi įdiegusias tam tikrus reikalavimus atitinkančias vadybos sistemos standartus (3 lentelė). Tai yra aplinkos apsaugos vadybos sistema (ISO14001), darbuotojų saugos ir sveikatos vadybos sistema (OHSAS 18001), kurios rodo, kad įmonės tausuoja aplinką ir rūpinasi savo darbuotojų saugumu.

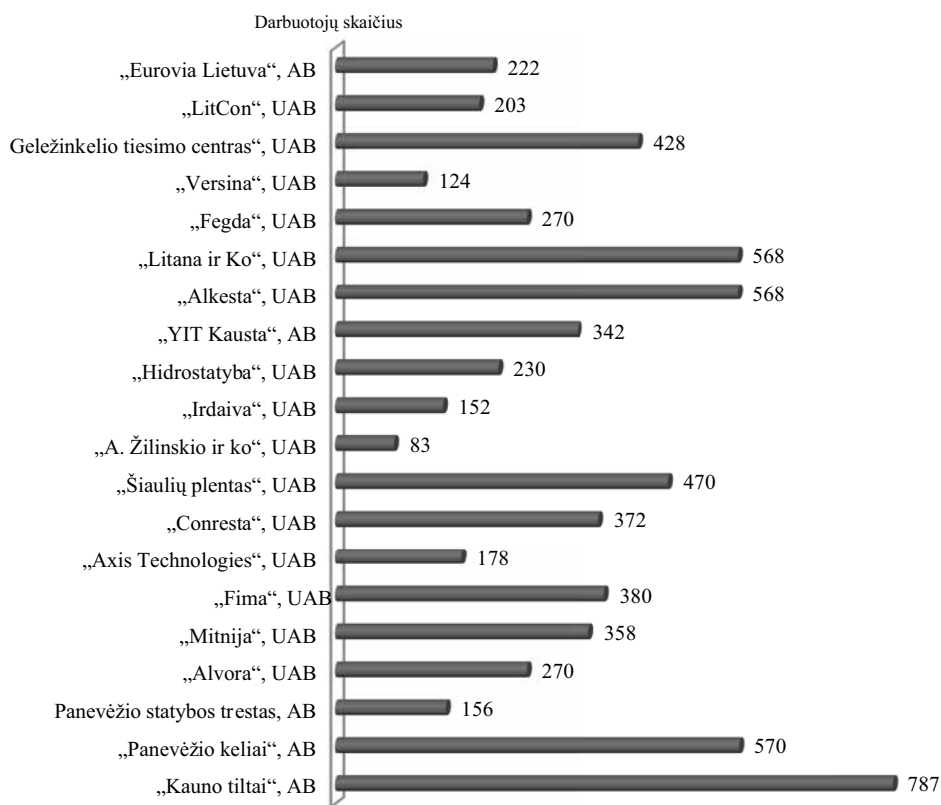
4 pav. Didžiausios statybų sektoriaus bendrovės Lietuvoje pagal 2015 m. pajamas iš pardavimo, tūkst. Eur (sudaryta remiantis „Verslo žinių“ ir VMI pateiktais duomenimis)

Fig. 4. The largest companies in the construction sector of Lithuania based on sales revenue in 2015, EUR thousand (compiled based on the data of “Business knowledge” and VMI)

5 pav. Didžiausių statybų sektoriaus bendrovių Lietuvoje veiklos trukmė, metais (sudaryta remiantis „Verslo žinių“ pateiktais duomenimis)

Fig. 5. The activity duration of the largest companies in the construction sector of Lithuania, in years (compiled based on the data of “Business knowledge”)

6 pav. Didžiausių statybų sektoriaus bendrovių Lietuvoje darbuotojų skaičius (sudaryta remiantis „Verslo žinių“ pateiktais duomenimis)

Fig. 6. The number of employees in the largest companies in the construction sector of Lithuania (compiled based on the data of “Business knowledge”)

3 lentelė. Didžiausiose statybų sektoriaus įmonėse taikomos ISO standartų gairės (sudaryta remiantis „Verslo žinių“ pateiktais duomenimis)

Table 3. ISO standard guidelines applied in the largest companies in the construction sector (compiled based on the data of “Business knowledge”)

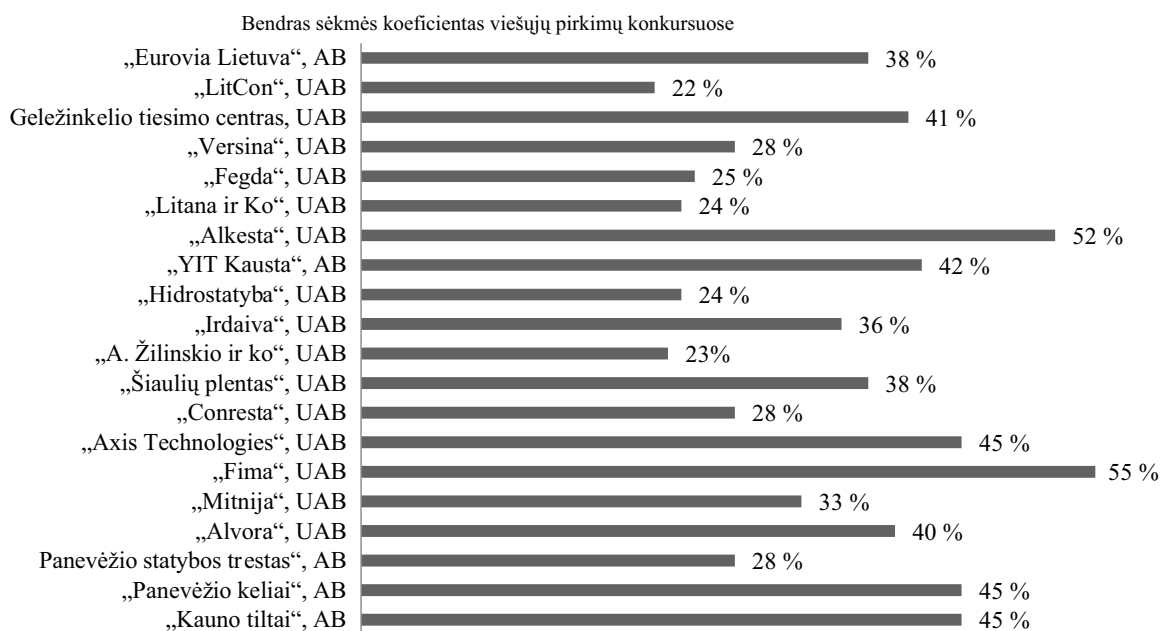
Įmonė	Aplinkos apsaugos vadybos sistemos	Darbuotojų saugos ir sveikatos vadybos sistemos	Socialinio atsakingumo vadybos standartas	Sertifikatas „Stipriausi Lietuvoje“	Kitaip vykdo socialinės atsakomybės iniciatyvą
„Kauno tiltai“, AB	ISO 14001	OHSAS 18001			Remia įvairias nepelno siekiančias visuomenines iniciatyvas
„Panevėžio keliai“, AB	ISO 14001	OHSAS 18001			Skiria paramą sporto ir kultūros renginiams
Panevėžio statybos trestas, AB	ISO 14001	OHSAS 18001		2015	
„Alvora“, UAB	ISO 14001	OHSAS 18001		2015	
„Mitnija“, UAB	ISO 14001	OHSAS 18001			
„Fima“, UAB					
„Axis Technologies“, UAB	ISO 14001	OHSAS 18001			
„Conresta“, UAB	ISO 14001	OHSAS 18001			
„Šiaulių plentas“, UAB	ISO 14001	OHSAS 18001			
A. Žilinskio ir ko, UAB	ISO 14001	OHSAS 18001			Turi skaidraus verslo sertifikata, remia švietimą ir kultūrą, bažnyčių bendruomenę, sportininkus, skiria lėšas šventėms
„Irdaiva“, UAB	ISO 14001	OHSAS 18001		2012–2014	
„Hidrostatyba“, UAB	ISO 14001	OHSAS 18001	SA 8000		Teikia materialinę paramą socialinių paslaugų projektams, remia neįgalųjų organizacijas, tarptautinius vaikų edukacinius projektus, bendruomenių etnokultūrinės iniciatyvas, Vakarų Lietuvos renginius, sporto komandas
„YIT Kausta“, AB	ISO 14001	OHSAS 18001	SA 8000		Prisideda prie Kalėdinės eglutės įžiebimo šventės, remia Kauno Petrašiūnų gailėstingumo namų vaikų dienos centrą, Petrašiūnų bendruomenės centrą ir Kauno miesto krepšinio klubą „Žalgiris“
„Alkesta“, UAB	ISO 14001	OHSAS 18001			
„Litana ir Ko“, UAB					
„Fegda“, UAB	ISO 14001	OHSAS 18001		2014–2016	
„Versina“, UAB					
Geležinkelio tiesimo centras, UAB	ISO 14001	OHSAS 18001			
„LitCon“, UAB	ISO 14001	OHSAS 18001			
„Eurovia Lietuva“, AB	ISO 14001	OHSAS 18001		2015	

Ir tik kelios įmonės kitaip vykdo socialinės atsakomybės iniciatyvą, t. y. materialiai remia kokią nors veiklą (detaлізуojama 3 lentelėje). Dvi įmonės turi socialinio atsakingumo vadybos sistemą (SA 8000), kuri užtikrina visų organizacijos suinteresuotų šalių geroves, skiria didelę svarbą įmonės darbuotojams įgyvendinant pagrindines žmogaus teisių konvencijas ir direktyvas, taip pat teikia įmonių socialinės atsakomybės ataskaitas. Įmonių socialinės atsakomybės

ataskaitų teikimas – tai būdas patenkinti įmonės veikla suinteresuotų grupių interesus ir lūkesčius. Šios ataskaitos atskleidžia įmonės indėlį į visuomenės kūrimą. Ji susijusi su etiška verslo elgsena, kuri prisideda prie žmonių ir planetos gerovės kūrimo (Leitonienė, Šapkauskienė 2012).

Pažymėtina, nors visos analizuojamos įmonės skelbia informaciją apie darbo sąlygas, santykius su darbuotojais, tačiau standartą SA 8000, kuris rodo, kad organizacija

7 pav. Didžiausių statybų sektoriaus bendrovių Lietuvoje bendras sėkmės koeficientas viešųjų pirkimų konkursuose (sudaryta remiantis „Verslo žinių“ pateiktais duomenimis)

Fig. 7. The overall success rate of public procurement in the largest companies in the construction sector of Lithuania (compiled based on the data of “Business knowledge”)

laikosi tarptautinių darbdavystės etikos normų, yra įsidiegiusios iš viso tik 2 įmonės. Tad galima daryti prielaidą, kad įmonės renkasi standartus ne pagal savo veiklą, jos specifiką, vykdomas ĮSA iniciatyvas, o įsidiegia plačiausiai paplitusius ir geriausiai žinomus standartus.

Sertifikatas „Stipriausi Lietuvoje“ patvirtina finansinį įmonės patikimumą, stabilumą, t. y. parodo, kad įmonė vykdo finansinius išsipareigojimus. Sertifikuota įmonė gali tiek esamiems, tiek potencialiems verslo partneriams ar klientams įrodyti, kad yra finansiškai patikima, vadinasi, gali laiku įvykdyti savo prisiimtus finansinius išsipareigojimus. Šis sertifikatas parodo aukštą mokumo reitingą. Pažymėtina, kad iš dvidešimties daugiausia pajamų gaunančių įmonių sertifikuotos šiuo titulu buvo tik penkios įmonės. Tai parodo, kad ne visos įmonės įstengia vykdyti laiku ir tvarkingai finansinius išsipareigojimus (Creditinfo 2016).

Viešųjų pirkimų konkursai labai svarbūs tiek didžiųjų, tiek mažesnių įmonių verslui plėtoti. Pastebima, kad dauguma viešuosius pirkimus laiminčių įmonių yra rinkos senbuvės (7 pav.). Jos rinkoje egzistuoja daugiau nei 15 metų ir daugiau. Taip yra, nes viešųjų pirkimų organizavimo ir įgyvendinimo mechanizmas suprantamas kaip viena iš aktualiausių ekonomikos problemų, taip pat viena iš potencialiausių sėkmingos viešosios politikos įgyvendinimo priemonių, kuria galima ne tik sukontroliuoti pinigų srautus valstybėje, bet ir manipuluoti korupcijos atsiradimo galimybėmis (Ereminaitė 2014).

Statybos sektoriaus pagrindinės problemos įgyvendinant socialinės atsakomybės principus

Pastaraisiais dešimtmečiais vis mažėja investuotojų, vartotojų, darbuotojų ir kitų suinteresuotų grupių pasitikėjimas verslu. Akcentuotina, kad Lietuvos įmonės susiduria tiek su institucinėmis, tiek su organizacinėmis problemomis, kurios trukdo Lietuvoje įmonių socialinės atskaitomybės plėtrai ir sumažina verslo skaidrumo lygį. Institucinės problemos susijusios su dabartiniu, nepakankamu socialinės apskaitos ir atskaitomybės teisiniu pagrindimu, o organizacinės problemos susijusios su socialiai atsakingo verslo praktikos skatinimu ir įgyvendinimu įmonėse (Dagilienė *et al.* 2014).

Verslininkai socialinės atsakomybės ataskaitose suinteresuotoms grupėms apie savo socialinę ir aplinkosauginę veiklą stengiasi pateikti reikšmingą ir patikimą informaciją. Tačiau vartotojams dažnai sunku šią informaciją panaudoti apsisprendžiant pirkti. Eiliniai vartotojai, svarstydami alternatyvas, retai tikslingai ieško informacijos apie ĮSA, o ataskaitos prekybos vietose neviešinamos. Be to, ataskaitose duomenys neretai būna pateikti gana sudėtingai, juos suprasti nepaprasta (Juščius, Maliauskaitė 2015).

Statybų sektoriuje įmonių socialinės atsakomybės kriterijus yra mažiau svarbus nei kiti pirkimo kriterijai, tokie kaip kaina, kokybė, ženklas, kilmės šalis ir kt. Vartotojai linkę pirkti socialiai atsakingus produktus, kurie ne tik nekainuoja brangiau, yra geros kokybės, bet ir nereikalauja specialių pirkimo pastangų (Bray *et al.* 2011).

Loosemore (2016) išskyrė įmonių socialinės atsakomybės veiksmus, kodėl ši iniciatyva sunkiai priimama statybų sektoriuje:

- *Neigiamas požiūris į įmonių socialinę atsakomybę* (trūksta pasitikėjimo, nėra į tai rimtai žiūrima). Yra susidariusi nuomonė, kad socialiai atsakingos įmonės užsiima labdara ir teikia žemos kokybės paslaugas. Susiformavusi nuostata, kad socialiai atsakingos įmonės negali dirbti su dideliais projektais, jos yra linkusios gauti nedidelius, mažesnės rizikos projektus, kurie neleidžia jiems pasiekti masto efekto.
- ĮSA statybų pramonėje yra tik retorika. ĮSA yra vaidmainiška iškalbėjimo teorija, kuri reikalauja ne rezultatų, o taisyklių vykdymo.
- *Atsparumas pasikeitimams*. Nenoras ar nesugebėjimas pakeisti esamos statybų darbų tiekimo grandinės santykius ir viešųjų pirkimų praktiką, seniai nusistovėjusius įdarbinimo metodus, šaltinius ar tinklus (t. y. per pažįstamus). Sritis yra ganėtinai glaudi, todėl sunku įsiliesti į esamus įdarbinimo ir konkuruojančius tinklus.
- *Esama pirkimų praktika*. Įvardijami ir taip sudėtingi bei biurokratiški pirkimai / konkursai, prie kurių prisidėtų dar nesąžiningų administracinių išlaidų našta socialiai atsakingoms įmonėms. Siauros koncepcijos vertė statybų sektoriuje (t. y. mažiausios kainos principas). Trūksta socialiai atsakingų pirkimų patirties.
- *Trūksta patirties, socialiai atsakingų įmonių statybos sektoriuje*. Dėl patirties trūkumo yra prastas supratimas ir išsivaizdavimas apie tai, kokią naudą duoda socialiai atsakingas verslas. Socialiai atsakingo verslo koncepcijos naujumas nėra žinomas / mažai žinomas statybos sektoriui (rinkai). Taip pat neigiamai veikia ir klientų patirtis, kurie buvo susidūrę su socialiai atsakingu verslu.
- *Statybų sektoriaus veikla yra labai reglamentuota*, todėl ĮSA sukeltų papildomų pastangų ir papildomos rizikos.
- *Statybų sektoriuje yra išskaidyti darbų pobūdžiai*. Projektiniai darbai rengiami trumpalaikiams santykiams, kurie užkirstų kelią nuolatiniams darbo srautams (procesams).
- *Statybų sektoriaus kultūra*. Šioje srityje vyrauja komercinė, kieta mąstysena, o ĮSA reikalauja nematerialumo, minkštumo.
- *Statybų sektoriaus įmonės savanoriškai ne itin yra linkusios dalyvauti ĮSA tarptautiniuose tinkluose*. Šios srities verslo atstovai sunkiai priima ĮSA iniciatyvą, nors šia tema yra daug diskutuojama, tačiau šalies verslas šioje iniciatyvoje nemato naudos. Kaip rodo atlikta analizė, kol kas ĮSA yra pasklidusi tik tarp inovatyvių, konkurencingų arba užsienio kapitalo Lietuvos bendrovių.

Įvertinus statybų sektoriaus įmones, kurios gauna didelę apyvartą, galima daryti išvadą, kad diegti pasaulinę verslo socialinės atsakomybės iniciatyvą galėtų dideles pajamas turinčios įmonės, kurios rinkoje egzistuoja daugiau nei 15 metų. Tačiau tokios įmonės nors ir galėtų plėtoti šią iniciatyvą, bet dažniausiai renkasi standartus ne pagal savo veiklą (veiklos specifiką) vykdomas ĮSA iniciatyvas, o įsidedgia plačiausiai paplitusius ir geriausiai žinomus standartus.

Išvados

1. Mokslinėje literatūroje ĮSA sąvoka interpretuojama įvairiai, todėl iš pateiktų apibrėžimų galime suprasti, kad ĮSA yra valdymo priemonė, kurią naudojančios įmonės pareiga tampa veikti skaidriai, tausoti aplinką ir orientuotis į visuomenės gerovę.
2. Yra daug tyrimo metodų socialinei atsakomybei vertinti. Tačiau dėl tam tikrų skirtingų aspektų bendros vertinimo sistemos nėra iki šiol sukurta, priklausomai nuo nagrinėjamos situacijos pasirenkamas geriausias metodas situacijai vertinti. Remiantis ACONA ir *Daxam* metodika, buvo atrinkti keturi tinkamiausi vertinimo rodikliai statybų sektoriui, kurie apima pagrindines ĮSA sritis, t. y. aktyvių Pasaulinio susitarimo (*Global Compact*) tinklo narių dalis, aplinkos vadybos sistemas ir darbo santykių vadybos sistemas sertifikavusių įmonių skaičius bei paskelbta darnaus vystymosi strategija.
3. Statybos sektorius – vienas iš Lietuvos ekonomikos variklių, prisidedantis prie šalies gerovės. Jame sukuriami 7,5 % BVP, didelis darbo vietų skaičius (apie 9 % visų Lietuvos dirbančiųjų), tai teigiamai veikia užimtumo augimą ir kitose veiklos srityse. Taigi statyba dėl savo plataus profilio ir sąsajų su kitomis sritimis yra ekonomiškai reikšmingas sektorius.
4. Atlikus analizę daroma išvada, kad Lietuvos statybų sektoriaus įmonėse diegti pasaulinę verslo socialinės atsakomybės iniciatyvą šiuo metu galėtų dideles pajamas turinčios įmonės, kurios rinkoje egzistuoja daugiau nei 15 metų. Kartu pabrėžtina, nors tokios įmonės ir galėtų plėtoti šią iniciatyvą, tačiau renkasi standartus ne pagal savo veiklą ir jos specifiką vykdomas ĮSA iniciatyvas, o įsidedgia plačiausiai paplitusius ir geriausiai žinomus standartus.

Literatūra

- Bray, J.; Johns, N.; Kilburn, D. 2011. An exploratory study into the factors impeding ethical consumption, *Journal of Business Ethics* 98(4): 597–608.
<https://doi.org/10.1007/s10551-010-0640-9>

- Clegg, S. R.; Bailey, J. R. 2008. *International encyclopedia of organization studies*. Sage Publications, 1: 1–411. ISBN 9781412956246. <https://doi.org/10.4135/9781412956246>
- Creditinfo. 2016. *Stipriausi Lietuvoje* [interaktyvus], [žiūrėta 2017 m. gegužės 19 d.]. Prieiga per internetą: <http://creditinfo.lt/stipriausi-lietuvoje/>
- Dagilienė, L.; Leitonienė, S.; Grecikova, A. 2014. Increasing business transparency by corporate social reporting: development and problems in Lithuania, *Engineering Economics* 25: 54–61. ISSN 2029-5839.
- DESUR. 2013. Įmonių socialinė atsakomybė: gerosios praktikos pavyzdžiai ir rekomendacijos [interaktyvus], [žiūrėta 2017 m. kovo 29 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.desur.eu/wp-content/uploads/2013/02/GuideGoodPracticesandRecommendations.pdf>
- Dubee, K.; Rugiero, J. D. 2008. *Overview of CSR performance assessment indicator systems in the EU member states and advice on the establishment of a CSR indicator system in Lithuania*. Daxam Sustainability Services.
- Ereminaitė, S. 2014. Institucinės ekonomikos teorijų raiška viešųjų pirkimų procese, *Viešoji politika ir administravimas* 13(2): 275–289. ISSN 1648-2603.
- Fernandez-Muniz, B.; Montes-Peon, J. M.; Vazquez-Ordas, C. J. 2012. Occupational risk management under the OHSAS 18001 standard: analysis of perceptions and attitudes of certified firms, *Journal of Cleaner Production* 24: 36–47. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2011.11.008>
- Franchetti, M. 2011. ISO 14001 and solid waste generation rates in US manufacturing organizations: an analysis of relationship, *Journal of Cleaner Production* 19: 1104–1109. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2011.01.004>
- Graaf, P.; Toennesen, Ch. 2010. *CSR self-assessment handbook for companies*. Vilnius: Baltijos kopija.
- Grundey, D. 2008. Applying sustainability principles in the economy, *Technological and Economic Development of Economy* 14(2): 101–106. <https://doi.org/10.3846/1392-8619.2008.14.101-106>
- Gudienė, N. 2014. *Statybos projektų įgyvendinimą lemiančių sėkmės veiksnių daugiakriterinė analizė: daktaro disertacija*. Vilnius: Technika.
- Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministerija. 2017. *Apie įmonių socialinę atsakomybę* [interaktyvus], [žiūrėta 2017 m. kovo 17 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.socmin.lt/lt/darbo-rinka-uzimtumasis/moniu-socialine-atsakomybe-isa/apie-imoniu-socialine-atsakomybe.html>
- Janovič, V. 2012. Įmonių perspektyvinė finansinė analizė esant neapibrėžtumui, *Business Systems and Economics* 2(1): 102–115. ISSN 2029-8234.
- Jha, B. K.; Singh, R. 2016. Corporate social responsibility in India, *International Journal of Higher Education Research & Development* 1(1): 1–8. ISSN-2456-2629.
- Juščius, V.; Griauslytė, J. 2014. Lietuvos įmonių socialinės atsakomybės ataskaitų taikymas verslo praktikoje, *Organizacijų vadyba: sisteminiai tyrimai* 69: 55–70. ISSN 2335-8750.
- Juščius, V.; Maliauskaitė, D. 2015. Socialiai atsakingą vartojimą lemiantys veiksniai ir ribojančios priežastys, *Regional Formation and Development Studies* 15(1): 65–72. ISSN 2029-9370.
- Įšoraitė, M. 2013. Alaus gamybos įmonių socialinės atsakomybės tyrimas, *Verslo sistemos ir ekonomika* 3(2): 248–265. <http://dx.doi.org/10.13165/vse-13-3-2-10>
- Korsakienė, R.; Marcinkevičius, S. 2013. Filantropinė įmonės atsakomybė ir veiklos rezultatai: gamybos įmonės atvejis, *Verslas: teorija ir praktika* 14(2): 131–139. ISSN 1648-0627.
- Laurinavičius, A.; Reklaitis, J. 2011. *Darnaus verslo socialinė atsakomybė*. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas.
- Leitonienė, Š.; Šapkauskienė, A. 2012. Socialinės informacijos kaip Lietuvos įmonių etiškos elgsenos kriterijaus analizė, *Economics and management* 17(3): 836–843. ISSN 2029-9338.
- Lietuvos Statistikos departamentas [interaktyvus]. 2017 [žiūrėta 2017 m. gegužės 24 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.stat.gov.lt/>
- Loosemore, M. 2016. Social procurement in UK construction projects, *International Journal of Project Management* 34(2): 133–144. ISSN 0263-7863.
- Potašinskaitė, M.; Draugelytė, A. 2013. Įmonių socialinės atsakomybės dedamųjų fragmentiškas naudojimas Lietuvoje, *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development* 35(3): 339–346.
- Ruževičius, J. 2015. The study of environmental management tools system, *Economics and Management* 14: 1084–1090. ISSN 1822-6515.
- Seiliūtė, J. 2013. *Socialinės atsakomybės įtvirtinimo potencialo verslo organizacijose vertinimas*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
- Simanavičienė, Ž.; Simanavičius, A.; Kovaliov, R. 2012. Įmonių socialinės atsakomybės matavimo galimybės, *Economics and Management* 17(4): 1528–1534. ISSN 2029-9338.
- Šimanskienė, L.; Paužuonienė, J. 2010. Įmonių socialinės atsakomybės svarba Lietuvos organizacijoms, *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development* 20(1): 1–9. ISSN 1822-6760.
- Skačkauskienė, I.; Valentinovič, J. 2016. Apmokestinimo teisingumo ir socialinės atsakomybės Lietuvoje tyrimas, *Mokslas – Lietuvos ateitis* 8(2): 171–181. ISSN 2029-2341.
- Špicas, R. 2013. Kredito rizikos vertinimo modelis Lietuvos kredito unijoms: santykinų rodiklių ir jų analitinių kriterijų parinkimas, *Vadyba* 1(22): 135–143. ISSN 1648-7974.
- Testa, F.; Rizzi, F.; Daddi, T.; Gusmerotti, N. M.; Frey, M.; Iraldo, F. 2014. EMAS and ISO 14001: the differences in effectively improving environmental performance, *Journal of Cleaner Production* 68: 165–173. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2013.12.061>
- United Nations Global Compact [interaktyvus]. 2017 [žiūrėta 2017 m. kovo 27 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.unglobalcompact.org>
- VMI [interaktyvus]. 2017 [žiūrėta 2017 m. gegužės 24 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.vmi.lt/cms/mokesciu-moketoju-iregistravimas-pvm-moketoju-registre>
- Verslo žinios [interaktyvus]. 2017 [žiūrėta 2017 m. gegužės 19 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.vz.lt>

THE IMPLEMENTATION OF CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY INITIATIVE IN LITHUANIAN CONSTRUCTION SECTOR: SITUATION ANALYSIS

L. Okunevičiūtė Neverauskienė, I. Pavlovskā

Abstract

The article analyzes the concept of corporate social responsibility, its assessment methods, indicators and guidelines on standards. This work also presents the analysis of Lithuanian construction sector, examines the largest companies in this area, their possibility to develop the corporate social responsibility initiative, as well as the main difficulties in implementing the principles of social responsibility. The results show that in Lithuanian construction sector the high-income companies and companies that compete in the market over 15 years do not fully use the possibility of the development of global corporate social responsibility initiative.

Keywords: corporate social responsibility, business, construction sector, assessment, methodology, guidelines on standards.